

Actualitat de la Societat Catalana de Pedagogia

Període març-octubre 2018

A càrrec de Carme Amorós Basté

Presentació de la REVISTA CATALANA DE PEDAGOGIA a la Universitat d'Andorra (31 de maig de 2018)

Assemblea General de la Societat Catalana de Pedagogia (20 de juny de 2018)

Recerca «Fem l'escola plurilingüe» (curs 2017-2018)

Altres informacions de la Societat

Presentació de la REVISTA CATALANA DE PEDAGOGIA a la Universitat d'Andorra (31 de maig de 2018)

A càrrec de Joan Rué,
director de la REVISTA CATALANA DE PEDAGOGIA

La presentació de la REVISTA CATALANA DE PEDAGOGIA (RCP) a la Universitat d'Andorra comptà amb l'assistència d'uns trenta professionals. La sessió es va iniciar a partir d'una introducció del president de la Societat Catalana de Pedagogia (SCP), el senyor Martí Teixidó, el qual apuntà les principals activitats de la SCP en el si de l'IEC.

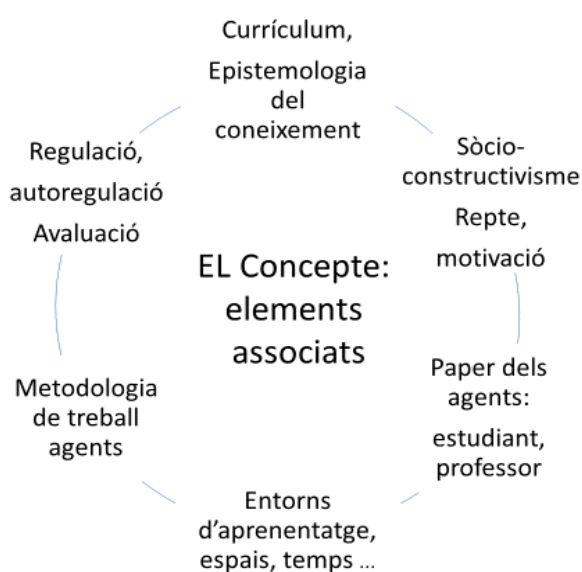
La sessió de debat posterior, coordinada pel director de la RCP, senyor Joan Rué, tenia com a referent el núm. 13 de la RCP, el tema central de la qual era la pregunta: *Què s'aprèn mitjançant projectes?* La sessió es va desenvolupar sota l'epígraf «L'ABP: una proposta d'èxit, difícil d'arrelar». Les components de la taula rodona foren la senyora Alexandra Monné, professora de ciències de l'educació, de la Universitat d'Andorra, la senyora Ariadna Noria, mestra del Col·legi Sant Ermengol, i la senyora Sandra González, cap d'àrea del Pla Estratègic de Renovació i Millora del Sistema Educatiu Andorrà.

Les respectives aportacions i el debat posterior es va acordar que girarien entorn de les experiències vinculades als aspectes que s'inclouen en el concepte de l'ABP en les seves diverses manifestacions (figura 1), així com els obstacles, entesos com a marcs naturalitzats de la professionalitat que, ben sovint, és necessari afrontar. Es

proposaven els següents: els de caràcter organitzatiu de l'ensenyament i aprenentatge, basats en la noció del taylorisme; en els epistemològics respecte del coneixement i les modalitats d'aprenentatge; en la pressió acreditadora sobre els aprenentatges, amb la seva manifestació en les formes d'avaluació òries; una professionalitat poc reconeguda i exercida molt sovint des de l'individualisme; així com les dificultats per basar l'activitat formativa en la reflexió i la recerca.

FIGURA 1

Aspectes que es conjuguen en el concepte ABP

En el torn d'intervencions de la taula, la senyora Alexandra Monné il·lustrà els diversos projectes d'aprenentatge que es despleguen en la formació de docents a la Universitat d'Andorra. Fonamentalment, parteixen de problemes que els posen les mateixes escoles andorranes. D'aquesta experiència en destaca, com a més importants, les característiques següents: la noció de repte des de la que s'orienta l'aprenentatge, afavoridor de l'interès dels estudiants, el qual esdevé un estímul per desplegar el seu procés indagador; el fet que els problemes assumits suposen una reorganització dels coneixements previs, tant per part dels docents com dels estudiants; el fet que aquesta reorganització de coneixements i el desplegament mateix del projecte activa els mecanismes sociocognitius i emocionals dels estudiants; l'interès de les pautes proporcionades per l'Escola de Formació de Mestres respecte del desenvolupament dels projectes, els quals s'orienten des de l'adquisició de competències per als

estudiants i com el mateix procés de desplegament del projecte afecta la reorganització dels espais, del temps i dels recursos en l'aprenentatge. Aquest procés indagatori es troba caracteritzat per dos grans trets, el de l'observació, en el decurs de resolució del projecte, i el de l'avaluació d'aquests projectes. Finalment, assenyalà el fet que en el desplegament de determinats projectes ha calgut involucrar altres agents educatius, com famílies, agents territorials, etc.

En la seva intervenció, la senyora Ariadna Noria va remarcar la necessitat d'entendre l'aprenentatge mitjançant projectes emmarcats en l'organització d'aprenentatge que és l'escola. En la pràctica del seu centre no hi veuen oposició, sinó complementarietat, entre el treball dels estudiants per projectes i el treball més sistemàtic i especialitzat d'àrea. Pel que fa a la implementació de l'aprenentatge per projectes, apuntà que aquest suposa un canvi cultural respecte dels models habituals, un canvi que cal que sigui assumit i acceptat per les famílies i entès pels mateixos professionals. En aquest sentit, per ser efectius en la seva implementació, recomanà procedir amb la necessària prudència.

En el seu torn, la senyora Sandra González, exposà els trets més importants del Pla Estratègic de Renovació i Millora del Sistema Educatiu Andorrà, un sistema integrat per set escoles, que segueixen la metodologia dels projectes. Fonamentalment, exposà els trets dels tres grans passos en la seva metodologia: la preparació del projecte, la seva resolució i la integració i transferència de coneixements. Cal considerar que a Andorra, hi coexisteixen el model escolar de l'Estat francès, el de l'Estat espanyol, l'escola confessional i l'actual sistema educatiu andorrà. El sistema educatiu andorrà consta de vuit centres de maternal i primera ensenyança, tres centres de segona ensenyança, un centre de batxillerat i un centre de formació professional.

Pel que fa a *la preparació*, el docent exposa quins són els aprenentatges esperats i concreta els indicadors d'avaluació. Es destaca la importància que els estudiants expressin, per començar, «què esperen aprendre» i ho facin tot precisant-ne els indicadors d'avaluació; tot seguit se'ls proposa una verificació dels coneixements previs (què en saben i com); una vegada situat el problema de manera general, cal especificar les principals hipòtesis de treball (què ho provoca, què es podria fer i com, per què deu ser així, etc.) i se'n seleccionen les dues que es creu que s'està en millors

condicions per afrontar-ne la resolució, la qual cosa suposa «delimitar l'objecte d'estudi».

En *la resolució*, els estudiants, agrupats en petits grups cooperatius, cal que precisin, primer de manera individual i després grupal, «què faré i com», la qual cosa permet establir el pla de treball del grup, la recerca i selecció d'informació, elaborar-ne la producció i extreure'n conclusions.

En *la fase d'integració i transferència de coneixements*, els petits grups d'estudiants fan les respectives presentacions accentuant allò que han après, les conclusions del treball i les dificultats afrontades en la resolució del projecte. Aquesta fase conclou amb un procés d'avaluació orientat des de l'avaluació inicial sobre els coneixements previs i per uns indicadors d'avaluació prèviament establerts que orienten l'autoavaluació i l'heteroavaluació. L'avaluació, tanmateix, és individual. Se centra en les competències individuals.

El debat que va seguir va permetre aclariments i subratllats a les qüestions presentades, des de les experiències dels assistents, docents dels diversos sistemes formatius. En la inevitable comparació entre situacions i marcs normatius es posà de manifest com moltes de les dificultats en la implementació de la proposta d'aprenentatge basat en problemes no consistien tant en la proposta mateixa sinó en uns marcs curriculars oficials que regulen l'activitat formativa als centres des de referents contradictoris amb els exposats des de la taula.

Amb tot, es destacaren algunes orientacions, a tall de síntesi de la discussió final, pel que fa a la voluntat d'introduir aquesta estratègia d'aprenentatge i d'ensenyament, i que aporten arguments al títol de l'epígraf de la taula:

- L'impacte dels marcs normatius oficials en la representació de la docència i els aprenentatges, en els docents i les famílies, un impacte que no afavoreix la proposta exposada.
- La influència de la cultura acreditadora, afavorida des dels currículums oficials.
- La importància de la formació inicial dels docents, basada en una formació mitjançant projectes.

- La necessitat d'incidir en la cultura docent prèvia dels mateixos professionals, que es poden sentir afectats d'una manera negativa en la seva identitat professional.
- La necessària cohesió interna per part de l'equip, en emprendre aquest projecte.
- Dotar-se d'una metodologia de treball en el seu desenvolupament, que permeti a l'equip trobar i recórrer el seu propi camí.
- Trobar o dotar-se d'un sistema de suport o de contrast expert extern.
- No tenir pressa.

Assemblea General de la Societat Catalana de Pedagogia (20 de juny de 2018)

Empar Garcia, Carme Rider, Martí Teixidó i Carles Cereceda

Assemblea ordinària

L'Assemblea va tenir un caràcter d'assemblea ordinària, on es van tractar els temes habituals: lectura i aprovació de l'acta de l'assemblea anterior, memòria d'activitats del curs 2017-2018, proposta de socis emèrits, coneixement i ratificació de nous socis (personals o institucionals), informe econòmic de tresoreria però va tenir també un caràcter d'assemblea extraordinària, ja que es va procedir a l'aprovació de la reforma dels Estatuts de la Societat. És interessant constatar que la Societat ha passat de 140 a 185 socis durant el curs 2017-2018.

Assemblea extraordinària: aprovació dels nous Estatuts

Com havia anunciat el president en la convocatòria prèvia, calia actualitzar els Estatuts al desenvolupament de les activitats de la SCP dels darrers anys i harmonitzar-los segons les indicacions de l'IEC donades a la Comissió de Societats Filials (27 de febrer de 2018). El nou text havia estat acordat prèviament en Junta de Govern (9 de maig de 2018) i s'havia sotmès prèviament al pronunciament dels socis per via telemàtica.

Després de la presentació del nou text i de quins havien estat els resultats de la consulta telemàtica, l'Assemblea els va aprovar sense cap vot en contra.

Modificacions rellevants que s'introdueixen

Redefinició de les finalitats de la SCP, *articulació* de la Junta de Govern entre els càrrecs de govern fixats per l'IEC i les vocalies que recullin la participació d'agrupacions territorials i dels equips de recerca actius, *diversificació* dels socis en personals i institucionals, *establiment del sistema de votació* presencial, delegat en un altre soci i a distància (correu postal o votació electrònica). *Durada dels càrrecs de gestió* de quatre anys renovables consecutivament una sola vegada.

Es poden consultar els nous Estatuts a la pàgina web següent: <http://blogs.iec.cat/scp/wp-content/uploads/sites/13/2018/06/SCP-reforma-estatuts-2018-.pdf>.

Declaració «L'escola catalana, avui plurilingüe»

El president de la SCP va presentar aquesta Declaració, que havia estat aprovada prèviament per la Junta (9 de maig de 2018) i que té per finalitat «oferir als centres educatius, AMPA, consells escolars, entitats educatives i partits polítics un instrument amb fonamentació científica que els permeti explicar a les famílies, i a la ciutadania en general, el model d'escola catalana, avui plurilingüe. Les persones i entitats s'hi podran adherir».

En la mateixa portada de la presentació es diu: «D'aquest document, se'n podran derivar adaptacions de format, disseny o contingut en funció del col·lectiu destinatari».

La declaració es pot consultar a la pàgina web:

<http://blogs.iec.cat/scp/2018/06/12/declaracio-escola-catalana-avui-plurilingue-adhesions/>

Arribats a aquest punt es va generar un ampli debat sobre el document. La preocupació més generalitzada era la de ser fidels als avenços en defensa de l'escola catalana en llengua i continguts que s'havien plasmat en la Llei de normalització lingüística del 1983 o en la Llei de política lingüística del 1998 i en actuacions com el

Pla d'Immersion, promogut pel Departament d'Ensenyament i aplicat progressivament (iniciat el 1983 i generalitzat el 1992-1993) per donar resposta a la necessitat d'afavorir l'aprenentatge de la llengua catalana per part de tots els alumnes que no la tenien com a llengua familiar i garantir un bon domini del català i del castellà, per part de tots els alumnes, en finalitzar l'escolaritat obligatòria.

La necessària incorporació de nous coneixements en neurociència que il·lustren sobre les connexions neuronals impulsades per l'aprenentatge de diferents llengües, els canvis en didàctica de les llengües, la necessitat de respondre al context social i lingüístic del nostre país, l'augment d'alumnes que parlen llengües molt diverses, així com les noves orientacions aparegudes en el Marc europeu comú de referència per a les llengües del Consell d'Europa (2002), i la necessitat de preparar els nostres alumnes per viure en un món molt globalitzat no ens han de fer ignorar la necessitat i complexitat de l'aprenentatge de la llengua pròpia de Catalunya, al costat de les altres llengües amb un nombre molt més gran de parlants i protegides per governs i institucions que els donen molt de suport.

També es fa palès com cal establir ponts amb les Illes Balears i altres comunitats que tenen el català com a llengua pròpia i que també han de garantir un bon nivell del castellà, de l'anglès i la possibilitat d'una altra llengua (més fàcilment romànica) per part dels seus alumnes, al llarg de l'escolaritat.

Des de la Mesa, es van recollir els comentaris, amb el compromís d'analitzar-los i valorar-los amb més calma, ja que el temps i el cansament de la jornada no permetien veure amb tranquil·litat si calia introduir algun canvi.

Parlament del president a l'Assemblea

Quedava un darrer punt de l'ordre del dia: el parlament del president que, per raó de temps, no va poder ser llegit durant l'acte però que va ser publicat a la web de la Societat i que reproduïm a continuació, donada la seva rellevància tenint en compte els fets ocorreguts a diferents escoles de Catalunya des de la votació sobre el procés d'independència, l'octubre del 2017 (1-O 2017), i el ressò que van tenir en els mitjans de comunicació.

Contribució de la pedagogia. Activitat científica, prospectiva i aportació d'instruments a l'educació. Coneixement social

La pedagogia és a l'educació com la medicina és a la salut o l'enginyeria a la construcció de màquines i sistemes automàtics. Sembla una evidència reconeguda, per a la medicina i l'enginyeria sí, però no per a la pedagogia. Tots eduquem, efectivament, com tots hem de tenir cura de la salut o conduïm un automòbil, potser la màquina complexa més usual. Si sentim dolor o ens falla la màquina, acudim a professionals entesos. Si no estem contents de l'educació escolar (motivació dels alumnes, resultats d'aprenentatge, casos d'assetjament, deures escolars, dispositius mòbils), parla tothom, tot ciutadà hi diu la seva o els docents esperen la contribució de professionals experts (psicòlegs, sociòlegs, periodistes, escriptors, policies, metges). I quina sort que se'n parla, dels desajustaments de l'educació, a la televisió, a la ràdio, als periòdics..., i quina mala sort que després de tanta imatge, tanta paraula o tanta lletra quedem com estàvem.

Insistirem que la pedagogia s'ha de situar en la seqüència R+D+I. En un primer temps de recerca ha d'aplegar coneixement de ciències que han estudiat l'educació o aporten fonamentació. La pedagogia comença integrant aportacions de diverses ciències per explicar la complexitat que no pot explicar unilateralment cap d'elles. El desenvolupament de la pedagogia, el segon temps, comporta elaborar instruments (escales, pautes, rúbriques, proves de contrast) i normes d'acció amb criteris per ajustar la decisió a cada context. La pedagogia és ciència normativa i empírica que ha de guiar la pràctica i s'ha de verificar amb criteris clars (funcionalitat, eficàcia, eficiència, optimització). La pràctica i verificació no són de laboratori sinó en la diversitat de situacions d'aprenentatge i de context social i econòmic. Aquest és el tercer temps, la innovació que ho és en la mesura que els professionals milloren les seves pràctiques i els processos d'aprenentatge dels alumnes. La innovació s'ha de fer, doncs, en diàleg amb els professionals i són ells els qui donen validesa a les aportacions pedagògiques si es van generalitzant.

Encara hi ha qui veu la pedagogia com a innecessària. Efectivament, és innecessària en un ensenyament selectiu on els docents solament tenen com a referència els resultats d'aprenentatge i l'accés d'alumnes a estudis superiors. Amb tot, solament si són

professionals amb una cultura àmplia transferiran el gust pel coneixement fent deixebles. En el passat, grans erudits podien ensenyar sense pedagogia a alumnes amb bones capacitats per a l'aprenentatge. La pedagogia científica es va desenvolupar quan Kilpatrick, Claparède, Montessori, Decroly, Dottrens, Cousinet i tants d'altres van dissenyar mètodes i instruments per a l'aprenentatge per a tots els alumnes, inclosos els discapacitats i fent aprenentatge en grup sense classificació competitiva.

Veiem com avui s'ha generalitzat la invocació de la innovació per millorar l'educació escolar. Si no ens guiem per tantes aportacions que han fet pedagogues i pedagogs al segle xx, farem moltes marrades. Anem a voltar per altres països a cercar l'herba miraculosa, apleguem grans informes, fem presentacions d'impacte i així retornem una consciència mítica, no científica, per sortir del malestar. Més aviat ens cal una actitud prospectiva a partir de la nostra realitat local, coneixent, això sí, les tendències i oportunitats de la societat global.

Hem anat orientant l'activitat de la Societat Catalana de Pedagogia superant el model de cartell: convidar un personatge d'impacte que atregui gran audiència. Hem identificat temes o assumptes necessaris que cal reorientar. El procediment és fer una obertura pública del tema convidant a participar-hi persones, grups o entitats que hi estan relacionades i suggerir la configuració d'un equip de recerca que pugui fer una elaboració pedagògica. També en actes públics es presenten les elaboracions ja fetes i així s'incorporen nous membres. Procurem que els socis estiguen ben informats, avui a través del web i de comunicacions electròniques. Volem convidar-vos a ser actius en allò en què sou estudiosos, incorporant-vos a un equip o iniciar-lo, i demanar-vos a tots fer difusió directa dels actes i activitats entre col·legues i professionals que coneixeu. Així mateix, hem d'incorporar a la SCP nous pedagogs i pedagogues que estan en plena activitat professional.

Una altra línia d'activitat és aportar coneixement pedagògic a la ciutadania, coneixement sobre l'educació i l'ensenyament amb consistència científica. Són les declaracions que fem davant de determinades situacions de confrontació ideològica o política procurant aportar llum (Il·lustració) per tal que les opcions ideològiques lliures puguin tenir en compte el coneixement. Així ho vàrem fer l'any 2011 amb la declaració de la Societat Catalana de Pedagogia (SCP), filial de l'Institut d'Estudis Catalans, en

relació amb les bases científiques, pedagògiques i socials de l'escola catalana i la immersió lingüística i el 2018 ho fem sobre l'escola catalana, ara plurilingüe. L'any 2017 vàrem fer conjuntament amb el Col·legi de Pedagogs de Catalunya la declaració social per la pedagogia. Així mateix hem atès els encàrrecs o invitacions per a aportacions pedagògiques a: *Qüestions d'estat* (Òmnium-IEC, 2013), *Ara és demà* (Consell Escolar de Catalunya, 2017), *Catalunya i futur* (Institut d'Estudis Catalans, 2017), actualització dels Premis Baldori Reixac (Fundació Carulla, 2016), proposta pedagògica operativa per a la remodelació de la Masia del Tibidabo (MIAS Architects).

Les declaracions són accions molt compromeses amb la societat en un doble sentit. D'una banda, ens sentim compromesos a participar per deontologia des de les ciències socials, com a deure. De l'altra, hem de fer pública una posició amb fonament científic que pugui contribuir a abraçar diverses posicions, generalment contraposades, però que evidenciï desviacions per error o per interès. Un fet recent, encara actual, que demana un informe o dictamen pedagògic és la investigació de professors als quals se'ls inculpa d'adoctrinament. En aquest cas, calia fer pública una interpretació pedagògica, amb coneixement de les situacions escolars, i calia fer-ho immediatament perquè la ciutadania ho tingués en consideració. Vaig donar una resposta, personal en aquest cas, com a pedagog en un article publicat al diari *El Punt Avui+*, dilluns, 2 d'octubre, a l'institut, en què feia observar que tractar de la violència de l'1-O amb alumnes de secundària era necessari alhora que delicat en instituts on hi ha a prop una residència de policies amb famílies. Justament s'investiga professors que van voler salvar la situació de malfiança o de vergonya que es produeix entre els mateixos alumnes adolescents, explicable des de la psicologia. La denúncia més aviat enverina i els jutjats haurien de demanar un informe pedagògic, com demanen el d'un metge forense o el d'un peritatge d'enginyer, segons els casos.

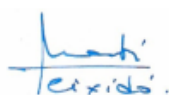
La institució escolar (escola, col·legi o institut) ha de respondre a la realitat del seu entorn. Avui, les tecnologies de la informació i comunicació ens permeten fer xarxes entre escoles de qualsevol punt de la Terra i això té un valor immens si tenim clara la intenció pedagògica. Això no treu que hem de començar per les xarxes d'escoles de proximitat. D'una banda, professionals d'escoles o instituts d'un mateix entorn poden contrastar i aprofundir en anàlisis, propostes i experiències de manera directa i

presencial amb visites recíproques i enregistraments audiovisuals directes, no editats, on solament plantejant les qüestions ja s'avança en comprensió i, per tant, en decisió per a l'acció. Però volem fer pensar en una altra xarxa. Cada escola, cada institut ha de fer xarxa amb el seu entorn immediat: amb la biblioteca, amb l'ateneu de barri o l'associació de veïns; amb el grup de teatre, de música, coral, l'agrupament escolta, el club d'esplai o club esportiu; amb la colla castellera o gegantera, el grup de diables o esbart dansaire; amb amics de la bici, amics del museu o el centre excursionista... Els docents ho han de conèixer bé, parlar-ne amb els alumnes per activar els seus interessos. L'institut, col·legi o escola pot fer alguna activitat interessant conjunta amb alguns grups i alhora contribuir a la cultura ciutadana i a la cohesió social. Aquesta és la primera xarxa d'una escola o institut que respon a la vida dels alumnes i les altres xarxes es construeixen a sobre d'aquesta.

Cloc aquesta intervenció, dilectes sòcies i socis.

Afinem l'aportació de la pedagogia com a ciència per contribuir a l'educació. Vegeu si podeu contribuir directament en un grup de treball o recerca. I en tot cas, estigueu atents a les activitats i difoneu-les entre els professionals coneguts i institucions de les quals formeu part. Convideu joves professionals a incorporar-se a la Societat Catalana de Pedagogia per a un relleu necessari en persones i en pensament pedagògic.

SCP-IEC, Barcelona, 20 de juny de 2018

Martí Teixidó i Planas
Societat Catalana de Pedagogia
president

Recerca «Fem l'escola plurilingüe» (curs 2017-2018)

A càrrec de Carme Rider Serra,
coordinadora de la recerca

Durant el curs 2017-2018, «Fem l'escola plurilingüe» s'ha consolidat com la tercera fase de la (R+D+I) iniciada efectivament el 2014 amb el pilotatge del Termòmetre Lingüístic (TL), una prova de diagnòstic de la competència lingüística als cinc anys i de pronòstic pedagògic de l'adquisició de llengües. El 2015 es va difondre el Marc d'Ensenyament de Llengües Vives (MELvives), un marc de referència per a l'elaboració del projecte plurilingüe a cada escola, amb fonament científic per a la presa de decisions i que apunta l'articulació de les llengües vives: el català llengua del territori; el castellà i llengües diverses dels alumnes. Caldrà prendre en consideració les famílies lingüístiques (llengües romàniques), i l'aprenentatge d'altres llengües presents a la societat global (actualment la llengua anglesa, la més comuna).

La recerca «Fem l'escola plurilingüe» ha seguit orientada a millorar la pràctica educativa (Nisbet, 1988; Miguel, 1988) amb fonamentació i instrumentació pedagògica. La metodologia és múltiple per necessitat, empíricoanalítica i humanisticointerpretativa. La finalitat és activar la reflexió i presa de decisions dels docents, investigació avaluativa amb dimensió formativa (Scriven, 1967) amb contribució dels investigadors en recerca-acció amb els docents (Kemmis, 1984; Elliott, 1990) en la fase d'innovació (I), que es fa de manera participativa i a partir de la qual s'han elaborat nous instruments pedagògics segons la identificació de necessitats.

La recerca integra els tres conceptes clau apuntats pel professor Joan Mateo (2017): recerca, avaluació i innovació. «[...] el pensament avaluador contribueix a les noves formes d'aprenentatge aportant evidències sobre el progrés, l'èxit i els fracassos de la innovació a mesura que es va desenvolupant» (p. 39). I afegeix la derivada clau: «[...]»

un nou enfocament estratègic per afavorir de manera significativa la formació i el desenvolupament professional del professor» (p. 40).

Així doncs, el 2017-2018 la recerca segueix en la fase d'innovació (I) i la metodologia adequada és múltiple: autoavaluació i supervisió educativa amb finalitat de millora, investigació i acció participativa. La innovació correspon a la iniciativa dels equips docents i directius després de conèixer els instruments bàsics: TL i MELvives i de decidir participar en l'elaboració de nous instruments a través de grups de treball interescolar. Els instruments s'apliquen i els processos de millora s'avaluen en l'àmbit de cada escola. L'oportunitat de contrastar amb docents d'altres escoles permet contribuir a afinar els instruments i a prendre decisions amb major seguretat. La participació voluntària d'investigadors i de docents garanteix un intercanvi i col·laboració francs, sense ocultacions. Cada escola valora els progressos que fa per a un ensenyament i educació plurilingües en funció dels seus alumnes i amb el potencial del seu professorat. La recerca no es focalitza tant en els resultats, que són una dada necessària, com en els processos evolutius que fan evident la millora.

L'equip inicial de recerca s'ha anat ampliant amb un equip multidisciplinari per donar un fonament sòlid a l'ensenyament plurilingüe. Ara podem parlar de la incorporació d'investigadors associats (*coinvestigadors* en diuen, Florensa i Sols, 2017) atès que no són aplicadors sinó participants en el pensament i en l'acció. I és aquest procés de diàleg entre investigadors i docents investigadors associats el que pot fer que el MELvives tingui validesa en altres territoris de famílies lingüístiques. Avui, en un món globalitzat, totes les escoles han de maldar per la competència plurilingüe de tots els alumnes a partir de la llengua pròpia del territori que ha de ser llengua comuna dels ciutadans. Si tenim la certesa d'haver apuntat un marc model amb valor generalitzable, haurem de donar a conèixer la recerca en publicacions d'àmplia difusió.

Referències de la recerca en la fase d'innovació (I)

Elliott, J. (1990). *La investigación-acción en educación*. Madrid: Morata.

Florensa, A., i Sols, J. (eds.) (2017). Preguntas éticas de la investigación-acción participativa. Dins A. Florensa i J. Sols, *Ética de la investigación científica*. Bilbao: Desclée De Brouwer.

Kemmis, S. (1984). *Teoría crítica de la enseñanza: La investigación-acción en la formación del profesorado*. Barcelona: Martínez Roca.

Mateo, J. (2017). Innovació i avaluació en el context d'un canvi de paradigma de l'educació. *Revista Catalana de Pedagogia*, 12, 39-59.

Miguel, M. de (1988). Paradigmas de investigación educativa española. Dins I. Dendaluce, *Aspectos metodológicos de la investigación educativa* (p. 60-81). Madrid: Narcea.

Nisbet, J. D (1988). Policy-oriented Research. A J.P. Keaves (ed): *Educational Research, Methodology and Measurement. An International Handbook* (p. 139-146). Oxford, Pergamon.

Nisbet J. D Entwistle Noel J. (1988). *Métodos de investigación educativa*. Oikos Tau S A Ediciones.

Scriven, M. (1967). The methodology of evaluation. Dins R. Tyler, R. Gagne i M. Scriven, *Perspectives on curriculum evaluation*. Chicago: Rand McNally.

Les línies d'acció durant el curs 2017-2018 s'han desenvolupat des de cinc eixos:

a) Materials i instruments.

Millora dels existents, adaptacions i noves elaboracions:

- Edició TL cinc anys amb baremació exercici 1 reformulada.
- Edició TL sis anys.
- Adaptació TL llengua corsa.
- Adaptació TL a la llengua aranesa.
- Adaptació TL al context de la Catalunya del Nord.
- Pauta d'observació de l'expressió oral tres-sis anys: per tenir indicadors objectivables d'observació de la producció oral dels infants.
- Escala de descriptors de l'escola plurilingüe: per a l'autoavaluació sobre l'estat del plurilingüisme a cada centre educatiu.

- Declaració «L'escola catalana, avui plurilingüe» i difusió. La finalitat d'aquesta declaració és la d'oferir als centres educatius, AMPA, consells escolars, entitats educatives i partits polítics, un instrument amb fonamentació científica que els permeti explicar a les famílies i a la ciutadania en general el model d'escola catalana, avui plurilingüe.
- Llibre coral *Fem l'escola plurilingüe*. Desenvolupament del projecte lingüístic de centre. Des de la fonamentació científica que ens aporta la sociologia i la geolingüística fins a la projecció filosòfica de la llengua, passant per la didàctica i l'orientació pedagògica.

b) Orientació als equips docents.

Grups de treball. Jornades formatives i sessions de xarxes territorials i institucionals a Catalunya, Catalunya del Nord, Occitània, Illes Balears:

- Grup de treball Descriptors Escola Plurilingüe: acompanyament de les decisions preses i comprovació, a través de la posada en comú, de com aquestes van en consonància amb el plantejament d'escola catalana plurilingüe. Banc de recursos metodològics, materials i formatius. Valor de canvi.
- Grup de treball Observació Expressió Espontània: disseny d'activitats per a l'avaluació de la situació comunicativa real, a través de l'observació objectivada. Procediments metodològics per a una intervenció docent que faciliti la interacció verbal de qualitat.

c) Participació en assumptes d'interès social.

Col·laboració amb els Premis Baldiri Reixac de la Fundació Carulla. Col·laboració en la reorientació dels premis amb visió evolutiva d'escola catalana immersiva que evoluciona cap a la intercomprensió lingüística.

Elaboració de rúbriques d'indicadors i difusió de la convocatòria.

Col·laboració amb l'Edubaròmetre de la Fundació Jaume Bofill. Disseny de la bateria de preguntes relatives a la llengua perquè siguin incorporades en una edició de l'Edubaròmetre; col·laboració en l'anàlisi dels resultats i difusió.

Reconeixement de l'Escola Jordi-Pere Cerdà, de Sallagosa (Alta Cerdanya). Gestions amb el Departament d'Ensenyament i la Inspecció Educativa de la República Francesa per a la consideració transfronterera de l'escola.

Organització del Certamen d'Oratòria en col·laboració amb la Universitat de Barcelona – Fundació Jaume Bofill - Santillana G. P. Continuitat i complementarietat al RecerCaixa relatiu a la formació de professorat per al desenvolupament de l'oratòria dels alumnes adolescents.

Participació a Som Escola, en representació de l'Institut d'Estudis Catalans.

d) Participació en jornades, col·loquis i seminaris organitzats per altres entitats.

Enllaç a la «Memòria anual 2017-2018»: <http://blogs.iec.cat/scp/>.

e) Recerca educativa: basada en la recollida i anàlisi d'evidències i valor del canvi introduït en la mostra seleccionada. Vint centres. Identificació de necessitats. Evidències. Elements de transformació. Impacte en reorientació de pràctiques (quantitatiu - presa de decisions / qualitatiu - anàlisi de la qualitat).

Altres informacions de la Societat

Lliurament del XXVIII Premi Joan Profitós d'assaig pedagògic

Aquest premi queda inclòs en la convocatòria dels Premis Sant Jordi de l'Institut d'Estudis Catalans i és gestionat per la Societat Catalana de Pedagogia (SCP), la Fundació Joan Profitós i l'Escola Pia de Catalunya.

La doctora Laura Borràs, el doctor Martí Teixidó i el professor Antoni Burgaya.

L'acte va tenir lloc el dia 16 de maig de 2018, a la Sala Pere i Joan Coromines de l'IEC. Va ser presidit pel doctor Martí Teixidó, president de la SCP, acompanyat del senyor Antoni Burgaya, president de la Fundació Joan Profitós, i de la doctora Laura Borràs, de la UB.

La doctora Laura Borràs va impartir la conferència *Ensenyar a viure la poesia*. En la seva exposició va argumentar el valor educatiu de la poesia i la importància d'encomanar a petits i grans la passió per la vida a través de la llengua i la poesia.

El secretari del jurat, el senyor Marian Baqués i Trench, va llegir l'acta, en la qual s'explicita el veredicte del Jurat, format pel senyor Joan Mallart i Navarra, que n'és el president; la senyora Elena Venini i Redín; la senyora Núria Rajadell i Puiggròs; el senyor Josep Gallifa i Roca, i el senyor Conrad Vilanou i Torrano.

Es lliura el premi, decidit per unanimitat, a l'obra *Som competents? Reflexions i propostes sobre la formació inicial dels mestres*, que correspon a la senyora Annabel Fontanet i Caparrós.

Es fa una menció específica a dues obres més: *Art i pedagogia. Pràctiques i reflexions a l'escola Benicolet (CRA Riu Vernissa)*, de Salvador Ferrer i Alemany, i *Fars. Els grans seductors*, de Teresa-Natàlia Gil i Bussalleu.

L'acte va comptar també amb l'actuació del Cor Turull.

Es pot trobar informació complementària del Premi i de la convocatòria per al 2019 a: http://premis.iec.cat/premis/premis_un.asp.

* * *

Acte de presentació del llibre *Els números canten*, Editorial Boileau

Autors: *Maria Bras-Amorós* és investigadora i professora de matemàtiques i de didàctica de les matemàtiques a la Universitat Rovira i Virgili. És doctora en matemàtiques per la Universitat Politècnica de Catalunya i graduada pel Conservatori Municipal de Música de Barcelona. *Antoni Giménez Fajardo* és cantant, músic i compositor. És doctor en pedagogia per la Universitat Ramon Llull.

El llibre recopila seixanta-cinc cançons i cantarelles de nombres, pensades per a infants de dos a set anys i explica les aplicacions pedagògiques de cada tipus de cançó.

La memòria musical, rítmica i oral d'articulació fonètica és bàsica i a aquesta edat s'aprèn com un joc gratificant. Una oralitat ben construïda amb articulació fonètica precisa no s'oblidarà i s'aplicarà a l'aprenentatge de totes les llengües (Martí Teixidó).

L'obra agrupa les cançons per temàtiques, en funció de l'aprenentatge numèric (significat seqüencial, significat de comptatge, significat cardinal, significat ordinal, significat de mesura, significat operacional, significat no numèric). El llibre és una eina didàctica per treballar el nombre en totes les seves dimensions a les classes de matemàtiques d'educació infantil i primer cicle de primària. Les cançons, acompanyades de les seves partitures, es poden escoltar també a través d'àudios en línia.

Vincular les cançons amb els números ve de lluny, de fet tenim un gran llegat de cançó popular catalana amb una gran presència de referències als números i a petits càlculs. Aquestes peces de tradició popular han estat històricament eines didàctiques des d'abans que els nens d'aquestes edats anessin a l'escola. Les cançons i els jocs musicals són joies didàctiques que mai han de faltar a les nostres aules... (Mequè Edo).

En alguns casos, la cançó pot ser cantada en la llengua original, diferent del català, ja que com diu Karen C. Fuson en el pròleg: «el recull de cançons del llibre també permet escoltar en català algunes cançons tradicionals de nombres procedents d'altres països» i facilita també l'ús de la versió original per a l'apropament a aquestes llengües.

L'acte de presentació del llibre va tenir lloc el 20 de juny de 2018 i es va desenvolupar després d'unes paraules introductòries de Martí Teixidó, amb l'explicació de Maria Bras sobre el contingut del llibre: l'ordre i agrupació de les cançons triades, tenint en compte la seva relació amb l'ordre en l'adquisició de la seqüència numèrica per part dels infants. L'explicació va anar acompanyada de les cançons que tot el públic, adults i

infants, van poder cantar sota la direcció i acompanyament a la guitarra de Toni Giménez.

* * *

Col·laboració amb l'Edubaròmetre de la Fundació Jaume Bofill

La Fundació Jaume Bofill ha fet una aposta per conèixer i donar a conèixer l'estat de l'educació a Catalunya mitjançant l'Edubaròmetre: *Per l'educació responc* (<https://edubarometre.cat/>). És la primera enquesta que pregunta a famílies i docents sobre les seves necessitats, expectatives i visions sobre l'educació dels seus fills i filles, dels seus alumnes, del seu centre i sobre com ha de ser l'educació del país. En el moment actual de canvis en l'educació, cal obrir i ampliar el debat, incorporant la pluralitat i riquesa de visions dels actors educatius principals.

La mateixa Fundació convida a professionals i a institucions vinculades a l'educació a participar en la definició de temàtiques i ajustament dels instruments o preguntes a fer, així com en l'anàlisi i valoració dels resultats que es publiquen periòdicament.

La Societat Catalana de Pedagogia dona suport a la iniciativa, ja que valora l'interès i utilitat de conèixer millor les opinions dels mestres i famílies per a la millor projecció de l'acció pedagògica. Gràcies a un vincle personalitzat que ofereix la Fundació Jaume Bofill, es podrà disposar dels resultats agregats de les persones que responguin.

Des del web <http://blogs.iec.cat/scp/2018/05/10/eurobarometre-de-fundacio-bofill-per-leducacio-responc/> s'ha informat del projecte i s'ha animat els socis a participar-hi.

* * *

Concessió del títol de doctora *honoris causa*, per la Universitat de Vic, a la sòcia fundadora de la SCP, senyora Maria Teresa Codina i Mir

El passat 5 de juny de 2018, va tenir lloc l'acte solemne d'investidura de Maria Teresa Codina i Mir com a doctora *honoris causa*, a l'Aula Magna de la Universitat de Vic -

Universitat Central de Catalunya (UVic).² L'acte va comptar amb el parlament del doctor Eduard Ramírez, degà de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes, i padrí de la doctoranda, que va expressar el reconeixement de la Facultat d'Educació Traducció i Ciències Humanes i la Universitat de Vic «a la seva persona, però també al conjunt de la professió, a la vocació, l'exercici i la pràctica de mestra».

Va seguir la lectura de la *laudatio*, a càrrec del doctor Joan Soler, professor del Departament de Pedagogia de la mateixa Facultat. El doctor Solé coneix a fons l'obra de Maria Teresa Codina i, sense voler entrar en detall en la seva intervenció, és interessant destacar els punts en què va estructurar el seu discurs: la sòlida formació humanística i pedagògica, l'aportació a la renovació pedagògica durant el franquisme, la preocupació per la millora de la formació dels mestres, la lluita pel dret a l'educació i la igualtat d'oportunitats, la millora de l'educació des de l'Administració educativa, la difusió del coneixement i de l'experiència al servei dels futurs mestres.

Després de ser investida doctora per part del rector, la senyora Maria Teresa Codina va fer el seu discurs d'acceptació, que va anar seguit de diferents testimoniatges de mestres que expressaven el reconeixement al seu guiatge, sigui en el període de formació, sigui en el període d'actuació directa a l'aula i a l'escola.

En la seva intervenció, la nova doctora va destacar la importància que per a ella havia tingut treballar en equip, i focalitzar *l'ara i aquí* o la llibertat i el compromís per situar-se entre la utopia i el realisme en cada moment de la seva vida professional. Aquest compromís amb l'educació l'havia portat a prendre opcions diferents, molt innovadores en cada moment:

— *Mestra en l'àmbit privat*. Fundadora de l'Escola Talitha i membre de l'equip dels set fundadors de les escoles d'estiu i de Mestres Rosa Sensat.

— *Mestra en el sector públic*. Compromís social educatiu a Can Tunis amb l'Escola Avillar Chavorrós i l'Institut de Can Tunis. Amb l'Ajuntament de Barcelona va crear aules estudi i esplais de barri. Com a experta, al Departament d'Ensenyament va impulsar les aules taller i el Programa d'Educació Compensatòria.

Finalment, el rector, doctor Jordi Montaña, va cloure l'acte.

9. Universitat de Vic. Informació de l'acte a: <https://www.uvic.cat/doctors-honoris-causa>.

Es poden consultar els diferents parlaments en la publicació de la UVic accessible des del web: https://www.uvic.cat/sites/default/files/lilibre_dhc_teresa_codina_1.pdf.

Maria Teresa Codina va ser reconeguda amb el Premi Educació de Catalunya com a mestra el 2001 i la SCP va reconèixer la seva trajectòria a l'Assemblea General de 2012.

* * *

Homenatge floral a Ferrer i Guàrdia

Com cada any, el 13 d'octubre es va celebrar l'acte de l'ofrena floral al peu del monument a Francesc Ferrer i Guàrdia, creador de l'Escola Moderna a Barcelona. L'acte se celebra en commemoració i memòria del seu afusellament —enguany el 108è aniversari— al Parc de Montjuïc.

La Societat Catalana de Pedagogia va ser invitada a l'acte, juntament amb altres institucions educatives i d'iniciativa social i ciutadana, amb la presència també de representants de l'Ajuntament de Barcelona.

Enguany, juntament amb l'ofrena floral, es va fer també una visita al castell de Montjuïc, on hi havia una exposició monogràfica sobre la pedagogia de Ferrer i Guàrdia, guiada pel mateix comissari de l'exposició, el professor de la Universitat Autònoma de Barcelona Pere Solà i Gussinyer.